



SPRAWNOŚCI DOTYCZĄCE WYROBIENIA HARCERSKIEGO

(wersja skierowana do pilotażu z dnia 21.06.2020 roku)

W SPRAWNOŚCIACH PODSTAWOWYCH:

WYGA



Wskazówki dla drużynowego: brak

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności	Powiązanie ze stopniem
*	Przygotowuje proste urządzenie obozowe. Rozpala ogniska i przygotowuje na nich proste ciepłe posiłki w terenie. Bierze udział w rozstawianiu obozowiska. Wyznacza kierunki świata.	
1.	Wziąłem/wzięłam udział w obozie lub biwaku pod namiotami. Poznałem/am zasady bezpieczeństwa i przestrzegałem/am ich. Po obozowisku nie zostawiłem/am żadnego śladu.	ochotniczka/ młodzik
2.	Wyzaczyłem/am strony świata na dwa sposoby. Poprowadziłem/am zastęp podczas wędrowki.	ochotniczka/ młodzik
3.	Samodzielnie rozpaliłem/am ognisko. Przygotowałem/am na nim prosty posiłek (np. upiekłem/am podpłomyki, zagotowałem/am wodę na makaron).	
4.	Znam i zastosowałem/am w różnych sytuacjach co najmniej pięć węzłów.	ochotniczka/ młodzik
**	Przygotowuje złożone urządzenie obozowe. Umiejętnie buduje szałas w bezpiecznym miejscu. Przygotowuje złożone posiłki na ognisku. Podróżuje korzystając z międzymiastowej komunikacji zbiorowej.	
1.	Rozpaliłem/am ogień na łonie natury w bezpiecznym miejscu, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa, z użyciem wyłącznie naturalnych materiałów (nie dotyczy zapalek/zapalniczki); po zgaszeniu doprowadziłem/am miejsce do pierwotnego stanu. Uczestniczyłem/am w przygotowaniu złożonego posiłku na ognisku.	tropicielka/ wywiadowca
2.	Wraz z zastępem rozstawiłem/am namiot i zbudowałem/am przydatne urządzenie obozowe (np. wyposażenie namiotu), przez cały obóz utrzymałem/am porządek w swoich rzeczach.	tropicielka/ wywiadowca
3.	Znam co najmniej osiem węzłów, wykorzystałem/am je w praktyce (np. przy budowie urządzeń, w zdobnictwie obozowym lub podczas wędrowki).	



4.	Wziąłem/wzięłam udział w budowie jednego z urządzeń obozowych wspólnego użytku (np. latryny, bramy, stanowiska na sprzęt ppoż.).	
5.	Pełniłem/am służbę wartowniczą na obozie lub biwaku.	tropicielka/ wywiadowca
***	Potrafi zapewniać sobie w terenie komfortowy i bezpieczny sposób bytowania (spanie, jedzenie, przechowywanie rzeczy, załatwianie potrzeb fizjologicznych, mycie). Potrafi zorganizować bytowanie grupy w terenie (służby kuchenne, zapewnienie bezpieczeństwa). Kieruje budową podstawowych urządzeń obozowych. Orientuje się w każdym terenie, korzystając z różnorodnych sposobów.	
1.	Wziąłem/wzięłam udział w kilkudniowym rajdzie/wyprawie z nocowaniem na łonie przyrody, podczas którego minimalizowałem/am swój wpływ na środowisko (odpowiednio gospodarując wodą i odpadami, przygotowując nocleg, zabezpieczając ognisko).	pionierka/ odkrywca
2.	Wykonałem/am co najmniej jedno z poniższych zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kierowałem/am służbą kuchenną/zastępem służbowym. ▪ Przygotowałem/am młodszych harcerzy do pełnienia wart i dowodziłem/am zastępem wartowniczym. 	
3.	Dbam o sprzęt drużyny/szczepu. Brałem/am udział w jego konserwacji.	pionierka/ odkrywca
4.	Samodzielnie wykonałem/am obrzędowy stos ogniskowy.	pionierka/ odkrywca
5.	Zapoznałem/am młodszych harcerzy z zasadami pracy z narzędziami pionierskimi, pokierowałem/am budową przez zastęp prostego urządzenia obozowego.	samarytanka/ ćwik
6.	Podjąłem/podjęłam się pełnienia funkcji oboźnego, kwatermistrza lub zaopatrzeniowca na wyjeździe drużyny.	samarytanka/ ćwik
****	Zapewnia sobie w terenie komfortowy i bezpieczny sposób bytowania. Praktykuje różne formy wędrowania. Bierze aktywny udział w przygotowywaniu obozu swojej drużyny lub środowiska.	
1.	Zaplanowałem/am i zorganizowałem/am kilkudniową wędrowkę zgodnie z zasadami Leave No Trace.	
2.	Wziąłem/wzięłam udział w przygotowaniu obozu, np. tworzeniu preliminarza, przygotowaniu sprzętu, organizacji transportu, zaplanowaniu zakupów żywnościowych. Poznałem/am zasady prowadzenia gospodarczej dokumentacji obozu i pod nadzorem kwatermistrza pomogłem/am ją prowadzić.	harcerka orla/ harcerz orli
3.	Wziąłem/wzięłam udział w minimum dwudniowej wyprawie w nowej dla mnie formie turystyki (np. obozie wędrownym, rowerowym, rejsie, spływie itp.).	



SKAUT/ SKAUTKA



Wskazówki dla drużynowego: brak

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności	Powiązanie ze stopniem
*	Zna zwyczaje i obrzędy własnej drużyny. Poznaje podstawowe informacje dotyczące ruchu harcerskiego.	
1.	Noszę mundur zgodny z regulaminem obowiązującym w ZHP.	ochotniczka/ młodzik
2.	Poznałem/am najważniejsze tradycje i obrzędy swojej drużyny. Potrafię stanąć w postawie zasadniczej i swobodnej oraz ustawić się w szeregu. Wykazałem/am się tą wiedzą i umiejętnościami, uczestnicząc w obrzędach i apelu drużyny.	ochotniczka/ młodzik
3.	Mam śpiewnik harcerski. Zaśpiewałem/am przynajmniej 10 piosenek harcerskich.	
4.	Wiem, jak oznacza się funkcje pełnione w zastępie, drużynie, szczepie. Odnalazłem/am kilku funkcyjnych, dowiedziałem/am się, czym się zajmują i zrobiłem/am zdjęcia ich sznurów.	
**	Odkrywa harcerstwo poza własną drużyną. Zna miejsce swojej drużyny w ZHP, w ruchu harcerskim.	
1.	Dowiedziałem/am się, jakie inne organizacje harcerskie, poza ZHP, działają w Polsce. Nawiązałem/am kontakt z członkiem jednej z nich i poznałem/am kilka różnic między naszymi organizacjami, opowiedziałem/am o tym zastępowi.	
2.	Opowiedziałem/am osobie spoza ZHP (np. koledze, członkowi rodziny) o tym, kto, kiedy i z jakiego powodu utworzył skauting i harcerstwo.	
3.	Udokumentowałem/am w kronice drużyny (lub na stronie internetowej, lub fanpage'u) jedno z wydarzeń z jej życia.	tropicielka/ wywiadowca
4.	Znam nazwy stopni harcerskich i instruktorskich oraz sposób ich oznaczania na mundurze. Kilka razy zameldowałem/am się, używając odpowiednich nazw stopni.	tropicielka/ wywiadowca
***	Pielęgnuje tożsamość własnej drużyny, świadomie odkrywa tożsamość ruchu harcerskiego.	
1.	Odwiedziłem/am jedno z miejsc związanych z ważnymi dla harcerstwa wydarzeniami.	pionierka/ odkrywca
2.	Poznałem/am życiorysy ośmiu osób zasłużonych dla rozwoju ruchu harcerskiego. O dwóch spośród nich opowiedziałem/am podczas zbiórki zastępu lub drużyny.	pionierka/ odkrywca
3.	Przeczytałem/am minimum jedną książkę o tematyce harcerskiej (poza tymi o historii harcerstwa).	



4.	Spotkałem/am członka władz mojego hufca. Dowiedziałem/am się, jak oznaczają się funkcje w hufcu, chorągwi i władzach naczelnych ZHP i jakie są zadania tych poziomów organizacji.	samarytanka/ ćwik
5.	Przeczytałem/am przynajmniej jedną książkę, która pogłębiła moją wiedzę o dziejach ruchu harcerskiego lub skautowego. Zaprezentowałem/am innym (w zastępie, drużynie) wybrane zagadnienie i znaczącą postać.	samarytanka/ ćwik
****	Współtworzy tożsamość własnej drużyny i pielęgnuje spuściznę ruchu harcerskiego, jest jego ambasadorem/ambasadorką.	
1.	Przekazałem/am w ciekawej formie młodszym członkom mojego środowiska harcerskiego wiedzę o jego tradycjach.	harcerka orla/ harcerz orli
2.	Utrwaliłem/am historię harcerstwa na obszarze swojej gminy lub powiatu, np. udokumentowałem/am życiorys zasłużonego instruktora lub ważne dla harcerzy wydarzenia. Upowszechniłem/am efekt swojej pracy.	
3.	Wiem, jak są podejmowane najważniejsze decyzje dotyczące ZHP, spotkałem/am się z delegatem/byłem delegatem na Zjazd ZHP swojego hufca lub okręgu hufców, dowiedziałem/łam się, jak przebiega taki zjazd, o czym może decydować i jakie są procedury.	

W POZOSTAŁYCH SPRAWNOŚCIACH:

ZNAWCA/ZNAWCZYNI MUSZTRY



Wskazówki dla drużynowego: W przypadku zadania ****-3, jak najbardziej może to być macierzysta drużyna, która wykonuje zadania ceremonialno-reprezentacyjne.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
*	Wykonuje podstawowe elementy musztry indywidualnej i zespołowej.
1.	Przyjąłem/am postawę zasadniczą i swobodną. Wykonałem/am zwroty: w lewo, w prawo, w tył.
2.	Zameldowałem/am się.
3.	Prawidłowo zachowałem/am się podczas zbiórki, ustawiając się w poleconym szyku.
4.	Uczestniczyłem/am w uroczystym śpiewaniu Hymnu ZHP, prawidłowo się zachowując.
**	Prowadzi musztrę zastępu. Występuje w rolach innych niż szeregowy członek grupy.
1.	Kierowałem/am musztrą zastępu, wykonując: zbiórkę, zmiany szyku, odliczanie.
2.	Wykonałem/am co najmniej jedno z poniższych zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prawidłowo zachowałem/am się podczas musztry, pełniąc funkcję proporcowego/proporcowej.



	<ul style="list-style-type: none"> Uczestniczyłem/am w poczcie flagowym podnoszącym i opuszczającym flagę (na/z maszcie).
3.	Zameldowałem/am zastęp na apelu.
4.	Doprowadziłem/am, zameldowałem/am i odprowadziłem/am zastęp lub patrol na punkcie biegu harcerskiego.
***	Prowadzi apel drużyny. Pełni funkcję oboźnego/oboźnej.
1.	Kierowałem/am apelem drużyny.
2.	Wykorzystałem/am musztrę do zorganizowanego przemieszczenia drużyny, np. na posiłek.
3.	Kierowałem/am przemarszem drużyny przez teren miejski na odległość minimum 2 km, sprawdzając stan liczebny i zapewniając bezpieczeństwo podczas przemarszu.
4.	Przeszkoliłem/am mniej doświadczonych harcerzy w zakresie podstaw musztry, w tym do pełnienia funkcji proporcowego/proporcowej.
****	Kieruje apelem na szczepie powyżej drużyny. Kieruje wydarzeniami ceremonialnymi i występuje podczas nich w każdej roli.
1.	Wykonałem/am co najmniej jedno z poniższych zadań: <ul style="list-style-type: none"> Prawidłowo wykonałem/am musztrę z laską skautową. Prawidłowo zachowałem/am się podczas musztry zespołowej, pełniąc funkcję sztandarowego, wykonując chwyt sztandarem, oddając honory itd. Przygotowałem/am poczet sztandarowy do wystąpienia i dowodziłem/am nim podczas uroczystego wydarzenia.
2.	Kierowałem/am apelem jednostki większej niż drużyna (szczepu, rajdu, turnieju zastępów, hufca).
3.	Wykonałem/am jedno z poniższych zadań: <ul style="list-style-type: none"> Przygotowałem/am drużynę reprezentacyjną lub sztandarową do wystąpienia podczas uroczystości i dowodziłem/am nią zgodnie z zasadami ceremoniału. Zaplanowałem/am wystąpienie harcerskiej reprezentacji (pocztu sztandarowego, drużyny reprezentacyjnej itp.) w sytuacji nieopisanej wprost w zasadach harcerskiego ceremoniału, a następnie dowodziłem/am tą reprezentacją w sposób właściwy dla okoliczności.

WARTOWNIK/ WARTOWNICZKA



NOWA SPRAWNOŚĆ!!!

Wskazówki dla drużynowego: Tam, gdzie w sprawności wymieniany jest „obóz” dotyczy to również wszelkich obozowisk pod namiotami w tworzonych w ramach biwaków.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
**	Zna i stosuje zasady służby wartowniczej. Reaguje w trudnych sytuacjach.
1.	Wiem, jakie znaczenie ma służba wartownicza dla bezpieczeństwa osób i mienia znajdującego się na terenie obozu (biwaku). Pełniłem/am wzorowo służbę wartowniczą łącznie przez 10 godzin w nocy i 8 godzin w dzień.
2.	W czasie ćwiczeń pokazałem/am, że potrafię zachować się w przypadku: <ul style="list-style-type: none"> zauważenia niepożądanych osób na obozie, pożaru, gwałtownej zmiany pogody: ulewy/porywistego wiatru/burzy.



3.	Brałem/am udział w przynajmniej pięciu grach doskonalących czujność, spostrzegawczość itp. Wykazałem/am się umiejętnością: <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykrycia za pomocą słuchu, z której strony zbliża się człowiek; ▪ dostrzeżenia zamaskowanej osoby.
***	Kieruje służbą wartowniczą.
1.	Zdobyłem/am sprawność Wartownika**.
2.	Pełniłem/am funkcję dowódcy warty (instruktora służbowego na obozie lub biwaku). Przekazałem/am wartownikom instrukcje niezbędne do prawidłowego zabezpieczania obozu w różnych sytuacjach.
4.	Zorganizowałem/am co najmniej pięć gier doskonalących czujność oraz spostrzegawczość.
5.	Opiekowałem/am się harcerzem/harcerką zdobywającym/ą sprawność Wartownika*.
****	Dbam o bezpieczeństwo obozu.
1.	Przyjmowałem/am gości obozowych i wizytacje zgodnie z właściwymi procedurami .
2.	Kierowałem/am rozstawianiem obozu w taki sposób, by był maksymalnie bezpieczny (od nieproszonych gości, pożarów i zjawisk pogodowych), a w tym zadbałem/am o: <ul style="list-style-type: none"> ▪ umieszczenie na każdym obozie/podobozie dobrze wyposażonego punktu ppoż., ▪ nawiązanie stałego kontaktu ze Strażą Pożarną, ▪ regularne otrzymywanie prognoz pogodowych.
3.	Współprowadziłem/am próby alarmów obozowych związanych z różnymi zagrożeniami.
4.	Nadzorowałem/am ustalanie grafiku wart w taki sposób, by harcerze mieli zapewnioną odpowiednią długość snu, a długość warty, jej liczebność i pora dnia/nocy jej pełnienia były dostosowane do wieku i możliwości harcerza.
5.	Kierowałem/am harcerskimi podchodami na obozie tak by były prowadzone zgodnie z zasadami i służyły umacnianiu bezpieczeństwa na obozie (np. przez wzmacnianie czujności wartowników).

HARCOWNIK



NOWA SPRAWNOŚĆ!!!

Wskazówki dla drużynowego: Kształcimy człowieka, który lubi się ruszać i zachęcać do tego innych, a w razie potrzeby jest w stanie zająć grupę. Warto, żeby zbierał zarówno takie gry, które wymagają przygotowań, jak i takie, które można zrobić *ad hoc*. Przeprowadzenie gier w ramach realizacji wymagań nie musi odbywać się w ramach ZHP. Dalszy rozwój w tej dziedzinie może przebiegać poprzez uzyskanie uprawnień animatora pedagogiki zabawy Klanza lub uprawnień sędziego INO.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
**	Uczestniczy w grach terenowych i ćwiczeniach rozwijających spostrzegawczość, refleks, pamięć. Rozumie wagę uczciwego współzawodnictwa. Postępuje zgodnie z zasadami.
1.	Wziąłem/wzięłam udział w pięciu grach w terenie o różnych zasadach, np. INO, grze ruchowej, zabawie ruchowej, biegu patrolowym. Byłem/am uczciwa w trakcie współzawodnictwa przestrzegałem/am zasad.
2.	Wziąłem/wzięłam udział w 10 ćwiczeniach rozwijających spostrzegawczość, refleks, pamięć.
3.	Uczestniczyłem/am razem z zastępem w zawodach, turnieju, meczu lub innej formie współzawodnictwa między zastępami.
4.	Zaproponowałem/am zastępowi lub znajomym swoją ulubioną grę lub ćwiczenie.



***	Przeprowadzi gry rozwijające u uczestników różne umiejętności. Posiada zbiór pomysłów na gry (w tym te wymagające przygotowania i te możliwe do przeprowadzenia na poczekaniu).
1.	Kierowałem/am zastępem/drużyną w czasie gry terenowej/zawodów sportowych.
2.	Przeprowadziłem/am pięć gier terenowych i sportowych, ucząc kolegów zasad w nich obowiązujących. Są pośród nich również takie, które da się zorganizować bez wcześniejszego przygotowania. Wyjaśniłem/am rówieśnikom pojęcie fair play i czemu przestrzeganie zasad współzawodnictwa jest ważne.
3.	Zorganizowałem/am dla zastępu (drużyny) ćwiczenia typu „kim” w harcówce i w terenie.
4.	Zorganizowałem/am dowolne zawody między zastępami.
5.	Zebrałem/am poznane gry do wykorzystania w pomieszczeniu i w terenie w dowolnej formie (notatnik, plik tekstowy itp.) (minimum 10)
****	Prowadzi gry i ćwiczenia dla różnych grup wiekowych. Posiada duży repertuar różnorodnych gier i ćwiczeń. Przekazuje wiedzę innym.
1.	W grze pokierowałem/am zespołem, opracowałem/am taktykę działania, przydzieliłem/am zadania członkom zespołu adekwatne do umiejętności. Zadbalem/am o komunikację i współpracę członków zespołu podczas trwania gry.
2.	Przeprowadziłem/am po kilkanaście gier terenowych i sportowych w drużynie (szczepie) lub dla dzieci spoza ZHP, w różnych grupach wiekowych.
3.	Przygotowałem/am trasę i program harcerskiego biegu terenowego, sprawdzającego znajomość technik harcerskich.
4.	Przedstawiłem/am zestaw gier i ćwiczeń zebranych w czasie próby. Nauczyłem/am innych minimum 10 gier i ćwiczeń do wykorzystania na zbiórkach i w szkole.

STRAŻNIK OGNI



NOWA SPRAWNOŚĆ!!!

Wskazówki dla drużynowego: Warto zaplanować na obozie miejsce, w którym harcerze będą mieli możliwość poćwiczyć pracę z ogniem we własnym zakresie. Harcerz realizujący sprawność trzygwiazdkową może też pilnować ćwiczących harcerzy w ramach realizacji swojej sprawności (zad. 1).

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
**	Ustawia i rozpala ogniska z odpowiednich materiałów i w odpowiednim miejscu.
1.	Znam znaczenie ognia w historii ludzkości, opowiedziałem/am w zastępie, jak rozpalano go i korzystano z niego na przestrzeni wieków.
2.	Dowiedziałem/am się, w jakich miejscach można rozpać ognisko, a także, jakie jest znaczenie martwego drewna w lesie. Samodzielnie znalazłem/am i przygotowałem materiały na ognisko. Ułożyłem/am stos i rozpałem/am ognisko w legalnym, właściwie zabezpieczonym miejscu ogniskowym.
3.	Przeprowadziłem/am eksperyment sprawdzając, jak palą się różne gatunki drewna – które z nich palą się jasnym płomieniem, które niskim, które szybko, które długo. Swoimi wnioskami podzieliłem/am się z członkami swojego zastępu.
4.	Zatałem/am ślady ogniska po jego wygaszeniu. Zabezpieczyłem/am zapalki przed zamknięciem.



***	Układa różne stosy ogniskowe i rozpala ogniska dostosowane do potrzeb. Przestrzega zasad bezpieczeństwa. Radzi sobie z oparzeniami.
1.	Skompletowałem/am własny zestaw materiałów do rozpalania ognia zabezpieczonych we właściwy sposób.
2.	Ułożyłem/am i opiekowałem/am się stosem obrzędowym pełniąc służbę strażnika ognia podczas ogniska drużyny/szczepu lub większej grupy. Układając stos ogniskowy pamiętałem/am o tym, aby ognisko nie było zbyt duże. Pełniąc służbę strażnika ognia umiejętnie dokładałem/am drewno, regulując wysokość płomienia i ograniczając iskrzenie.
3.	Zabezpieczyłem/am miejsce ogniskowe pod względem przeciwpożarowym. Nauczyłem/am się posługiwać podstawowym sprzętem gaśniczym. Udzieliłem/am lub przećwiczyłem/am udzielanie pierwszej pomocy w razie oparzenia.
4.	Poprawnie zbudowałem/am co najmniej trzy rodzaje stosów ogniskowych.
****	Rozpala ogniska za pomocą alternatywnych metod (krzesiwo, soczewki itd.) lub materiałów znalezionych w terenie zastępujących zapałki, również w trudnych warunkach. Przekazuje wiedzę innym.
1.	Zorganizowałem/am miejsce ogniskowe. Przeszkoliłem/am grupę harcerzy/harcerek objaśniając im, jak dobierać materiały w zależności od przeznaczenia ogniska i nadzorując ich podczas przygotowywania stosu ogniskowego. Przygotowałem/am ich do pełnienia funkcji strażników ognia oraz nadzorowałem/am w trakcie.
2.	Poznałem/am obrzędowość związaną z harcerskim ogniskiem. Wygłosiłem/am gawędę na temat ognia i zasad zachowania się przy ognisku harcerskim.
3.	Rozpaliłem/am ognisko w trudnych warunkach atmosferycznych, np. po deszczu, w śniegu itp.
4.	Zdobyłem/am wiedzę na temat różnych metod rozpalania ognisk i rozpaliłem/am przynajmniej jedno ognisko bez użycia zapalek lub zapałniczki, korzystając z krzesiwa, soczewek, łuków ogniowych, techniki fire rollingu itp.

LEŚNY CZŁOWIEK



NOWA SPRAWNOŚĆ!!!

Wskazówki dla drużynowego: W przypadku zadania:

** -1: zwykle chodzi o obserwacje dokonywane od wschodu słońca do pobudki obozowej.

** -3 i *** -3: możliwe jest wzbogacenie posiłku o nieprzetworzone dodatki takie jak sól, mąka, miód itp.

** -4: nocleg w lesie powinien być tak zorganizowany, by nie niszczyć lasu. Jeżeli zbudowanie szałasu nie jest możliwe bez niszczenia roślinności, wyposaż harcerzy w płachtę biwakową, która będzie stanowiła dach szałasu.

**** -1: w zależności od sytuacji terenowej, po to by nie niszczyć poszycia leśnego, zdobywający może wykorzystać do zanocowania płachtę biwakową/hamak/tarp/.

Zadania realizowane na sprawność **** mogą być realizowane w dowolnym czasie.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
**	Poznaj las o wszystkich porach dnia i nocy razem z kolegą/koleżanką.



1.	Przeprowadziłem/am w pobliżu obozu w samotności kilkugodzinną obserwację życia lasu o wschodzie Słońca.
2.	W dowolnej formie udokumentowałem/am swoje spostrzeżenia (zauważone zwierzęta i ich tropy, zjawiska przyrody, występujące rośliny chronione, jadalne itp.), zaprezentowałem/am je na forum zastępu/drużyny.
3.	Przygotowałem/am razem z kolegą/koleżanką ciepły posiłek, korzystając z darów lasu.
4.	Wraz z kolegą/koleżanką biwakowałem/am w pobliżu obozu przez 24 godziny. Zbudowałem szałas (najlepiej z wykorzystaniem płachty namiotowej).
***	Samodzielnie poznaje las. Doskonali swoje umiejętności bushcraftowe.
1.	Odbyłem/am samotną wędrowkę po lesie (od świtu do zmroku), żywiąc się wyłącznie owocami lasu, odnalazłem/am wyznaczone przez drużynowego miejsce. Powróciłem/am niepostrzeżenie do ogniska i na podstawie obserwacji oraz przemyśleń z wędrowki opowiedziałem/am gawędę o życiu lasu.
2.	W czasie tej wędrowki znalazłem/am ciekawe przyrodniczo miejsce. Pokazałem ja później harcerzom/harcerekom z mojej drużyny.
3.	Wykonałem co najmniej jedno z zadań: <ul style="list-style-type: none">▪ Przygotowałem/am posiłek dla zastępu korzystając z darów lasu, gotując w kociołku na ognisku i piekąc w żarze.▪ Przygotowałem/am posiłek dla zastępu korzystając z mini-piecyka turystycznego (np. raketowego) i kettle do grzania wody lub innych urządzeń opartych o spalanie drewna.
4.	Zdobyłem/am wiedzę na temat roślin i zwierząt, które mogą być niebezpieczne dla zdrowia i życia człowieka. Podzieliłem/am się tą wiedzą z młodszymi uczestnikami w czasie zajęć terenowych.
****	Jest specjalistą od przetrwania w lesie. Uczy tego młodszych.
1.	Spędziłem/am samotnie co najmniej jedną noc w lesie (poza obozem) będąc niezauważalny/a dla osób postronnych.
2.	Przygotowałem/am posiłki dla siebie na cały dzień korzystając z darów lasu.
3.	Pozyskałem/am wodę pitną w terenie – bezpieczną pod względem chemicznym i biologicznym.
4.	Rozpaliłem/am ogień bez pomocy zapalek.
5.	Przeprowadziłem/am zajęcia terenowe na temat różnych technik bushcraftowych dla młodszych harcerzy/harcerek.

ZWIADOWCA



NOWA SPRAWNOŚĆ!!!

Wskazówki dla drużynowego: ****-3: NIE MOŻE to być obiekt chroniony profesjonalną ochroną (szczególnie wojskowy).



	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
**	Dobrze orientuje się w terenie. Wykonuje zadania dokładnie i bez zwracania na siebie uwagi.
1.	Wskazałem/am najkrótszą drogę do ważnych miejsc w swojej miejscowości.
2.	Dostarczyłem/am ustną wiadomość do adresata w wyznaczonym terminie, przekazując precyzyjnie i w zwięzłej formie powierzoną informację.
3.	W czasie gry podążałem/am drogą wyznaczoną przez znaki patrolowe. Zapamiętałem/am przebytą drogę i samodzielnie nią powróciłem do punktu wyjścia.
4.	W czasie gry poruszałem/am się bezszelestnie, czołgałem/am się, zacierałem/am swoje ślady i przygotowałem/am kamuflaż odpowiedni do otoczenia.
***	Jest dobrym obserwatorem. Sprawnie zdobywa przydatne informacje. Umiejętnie postępuje się środkami łączności.
1.	Znalazłem/am w Internecie (lub w inny sposób) adresy i numery telefonów trzech, wyznaczonych przez drużynowego, instytucji, dysponując tylko ich nazwą. Załatwiłem/em wyznaczoną przez drużynowego sprawę.
2.	W czasie gry: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Schowałem/am i zamaskowałem/am sprzęt, a następnie odnalazłem/am nienaruszony schowek. ▪ Opisałem/am przebytą trasę, wykonałem/am jej dokładny szkic i opisałem/am spotkane osoby.
3.	Obserwowałem/am nieznaną mi obóz z dalszej odległości. Dyskretnie stworzyłem/am szkic/plan tego obozu. Plan został sprawdzony pod względem poprawności dowolną metodą (np. przez wykorzystanie w trakcie podchodów przez inną osobę).
4.	Potrafię postępować się środkami łączności (np. CB radio). Znam zasady łączności radiowej. Bezbłędnie przekazałem/am meldunek w czasie gry terenowej, postępując się wybranymi sposobami łączności.
****	Potrafi zebrać potrzebne informacje postępując się różnymi źródłami.
1.	Przeprowadziłem/am zwiad na określony temat różnymi technikami (wywiad, obserwacja, badanie dokumentów). Zebrałem/am materiały, sporządziłem/am szczegółowy raport z opisem wykonanych zadań i zaobserwowanych/badanych zdarzeń.
2.	Dotarłem/am w nocy do wyznaczonego miejsca oddalonego o co najmniej 4 kilometry postępując się wyłącznie mapą i busolą (bez wykorzystania elektronicznych środków lokalizacji).
3.	W nieznanym terenie niedostrzeżenie podszedłem/am wskazany obiekt. Wykonałem/am zadanie i niezauważony/a wycofałem/am się.
4.	Nawiązałem/am łączność radiową i przekazałem/am informacje zdobyte podczas zwiadu. Przeprowadziłem/am w zastępie/drużynie szkolenie z łączności.



ENIGMA



NOWA SPRAWNOŚĆ!!!

Wskazówki dla drużynowego: W tej sprawności wykorzystujemy alfabet Morse'a jako przykład prostego systemu kodowania informacji. Nie ma potrzeby wymagania, by zdobywający sprawności uczył się go na pamięć.

*	Korzysta z różnych metod łączności (poczta, Internet, terenowe metody łączności). Potrafi zaszyfrować informację.
1.	Posiadam stały adres e-mailowy, regularnie sprawdzam swoją skrzynkę odbiorczą. Napisałem/am i wysłałem/am list tradycyjny i e-mailowy.
2.	Poznałem/am podstawowe rodzaje szyfrów – wiem, czym się różnią. Zaszzyfrowałem/am i odszyfrowałem/am wiadomość w co najmniej pięciu różnych szyfrach. Posłużyłem/am się szyfrem w grach harcerskich.
3.	Poznałem/am metody utrzymywania łączności w terenie. Podczas gry terenowej utrzymywałem/am kontakt z innym zespołem.
**	Potrafi porozumiewać się na odległość za pomocą tradycyjnych systemów szyfrowania i przekazywania informacji. Konstruuje proste szyfry na potrzeby swojego zastępu/drużyny.
2.	Wykonałem jedno z zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nadałem/am i odebrałem/am wiadomość zakodowaną alfabetem Morse'a za pomocą chorągiewek, latarki lub innego przyrządu. ▪ Nadałem/am i odebrałem/am wiadomości za pomocą alfabetu semaforowego.
3.	Przeprowadziłem/am zajęcia z szyfrów lub sygnalizacji dla zastępu.
4.	Stworzyłem/am szyfr dla zastępu lub drużyny. Przeprowadziłem/am na zbiórce grę opartą na wykorzystaniu tego szyfru.
***	Wie, jak są konstruowane szyfry i zna podstawowe metody ich łamania. Wie, jak są używane współcześnie i rozumie wagę ochrony danych osobistych.
1.	Wiem, jak sprawdzić sygnaturę e-maila i jak powinien być on podpisany. Wiem, jak sprawdzić, czy połączenie jest bezpieczne. Wysłałem/am maila podpisanego lub szyfrowanego i wykonałem co najmniej jedno z zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokazałem/am znajomemu lub członkowi rodziny, jak rozpoznać, że połączenie jest szyfrowane/bezpieczne. ▪ Zaprezentowałem/am zastępowi lub członkom rodziny kilka przykładów phishingu bazując na wiedzy z portali takich jak niebezpiecznik.pl lub zaufanatrzeciastrona.pl.
2.	Wiem, jakie są zasady i sposoby przekazywania oraz gromadzenia poufnych informacji (np. danych osobowych), szczególnie w Internecie. Założyłem/am e-maila w domenie zhp.net.pl i wykorzystuję tę pocztę do załatwiania wszystkich spraw służbowych.
3.	Znam podstawowe metody łamania szyfrów. Złamałem/am szyfr i odczytałem/am wiadomość napisaną nieznanym mi szyfrem.
4.	Przeprowadziłem/am zajęcia dla harcerzy/harcerek z dziedziny bezpieczeństwa danych osobowych w Internecie, zademonstrowałem/am, ile można się o kimś dowiedzieć z portali społecznościowych i innych miejsc jego aktywności w sieci.
****	Posiada umiejętności kryptoanalizy, umie przypuścić skuteczny atak na szyfr polialfabetyczny; wie, jak szyfry są stosowane we współczesnym świecie.



1.	Wziąłem/wzięłam udział w konkursie kryptologicznym (np. lamaczeszyfrow.pl) lub we własnym zakresie zapoznałem/am się z rodzajami szyfrów i metodami skutecznego ataku na nie.
2.	Znam metody Kasiskiego i Friedmana, potrafię skorzystać ze statystyki znaków do określenia rodzaju użytego szyfru oraz przypuszczenia ataku na szyfrogram. Złamałem/am jeden szyfr polialfabetyczny (klucz min. 3 znaki).
3.	Poznałem/am współczesne metody kryptologiczne stosowane do zabezpieczania danych i podstawowe metody szyfrowania danych. Wykonałem/am co najmniej jedno z zadań: <ul style="list-style-type: none">▪ Na bazie zdobytej wiedzy napisałem/am prosty program szyfrujący.▪ Zdobyłem/am wiedzę na temat śledzenia danych przez przeglądarki. Wybrałem/am taką, której używanie w zgodzie ze zdobytą wiedzą zapewnia największy poziom prywatności i bezpieczeństwa. Dobrałem/am dodatkowe metody nawiązywania bezpiecznych połączeń z Internetem.
4.	Przeprowadziłem/am zajęcia/zbiórkę z łamania szyfrów.